PRIRUČNIK
ZA MINISTRANTE

RIJEKA
1 9 5 9

PRIRUČNIK

ZA

MINISTRANTE

RIJEKA

1959

Izdao: Interdiecezanski liturgijski odbor - Zagreb Kaptol 29.
Odgovorni urednik: Ljubomir Kučan - župnik - Vrazov prijelaz 1 - Sušak - Rijeka
Umnoženo cikloštilom Biskupske kancelarije u Rijeci - Vajnerova 2 - Rijeka

MINISTRANTI

Prvi je preduvjet uspjeha liturgijske obnove, što ljepše i dostojanstvenije vršenje službe Božje. Vjernici liturgiju moraju u prvom redu VIDJETI i gledajući osjetiti svu njezinu veličinu i ljepotu. Lijepo i svečano obavljanje svetih obreda tako ih privuče, da se stanu zanimati za njihovo značenje i sadržaj. Liturgijske molitve uz dostojanstveno vršenje obreda postaju shvatljivije i manje obrazovanom vjerniku. Tako liturgija postaje tumačem same sebe, svih onih istina i svega neiscrpljivog duhovnog blaga, koje se u njoj krije.

Zato je dužnost dušobrižnika kao mistagoga svoga stada, da poduzme sve, kako bi službu Božju učinio što ljepšom, privlačivijom i svečanijom. U tome radu, pored uredjenoga pjevačkog zbora, učinit će mu dragocjenih usluga njegov zbor ministranata.

Ministrantima se veoma često posvećuje mala i bolje reći nikakva pažnja. To je zlo. Ministranti vrše ili pomažu vršiti najsvetiju službu. U njih su uprte oči cijele župe sabrane u crkvi. Zato im se mora posvetiti najveća pažnja (D. Kukalj, Služba ministranata).

Kodeks crkvenih zakona strogo naredjuje: "Sacerdos Missam ne celebret sine ministro, qui eidem serviat et respondeat" (can. 813).

"Svećenik, koji ne može privući ministrante za Misu i svete obrede, nije sposoban za vodstvo župe" (Okružnica ljubljanskog Ordinarijata 1951, 8).

VODSTVO I ODGOJ MINISTRANATA

1. U svakoj župi neka bude što više ministranata, barem toliko, da dvorenje kod sv. Mise ne bude preveliki teret za pojedinog ministranta.

2. U ministrantskoj su službi tri stupnja:

a) PRIPRAVNICI su oni, koji su se prijavili svećeniku sa željom da postanu ministranti. Pouka tih počinje u mjesecu rujnu i traje barem do svibnja slijedeće godine. U ovu skupinu mogu biti primljeni već dječaci prvog razreda pučke škole. Poslije dva ili tri mjeseca priprave pripravnici imaju i pravo na svečano odijelo, te postaju novaci.

b) MINISTRANTI NIŽE SKUPINE mogu postati samo oni, koji dobro položili pripravni ispit. Njihovo se primanje u ministrante obavlja jedne nedjelje u svibnju.

c) MINISTRANTI VIŠE SKUPINE mogu postati oni, koji su odlično svladali gradju niže skupine i svršili četvrti razred osnovne škole te su svojom barem dvogodišnjom praksom pokazali, da su toga dostojni.

3. ODGOJ. "Neka nam ne izgleda neznatna stvar briga za ministrante kod službe Božje. Moramo sve učiniti, kako bi ovu andjeosku službu ministranti vršili lijepo, pobožno i s pravim duhom. Svećenici moraju sami poučavati i odgajati ministrante. Ne smiju taj posao prepustiti zvonarima" (Past.instrkcije ljublj. Ordinarija, str. 29).

"Odgoj i izobrazba ministranata ne može se prepustiti nikome. To je isključivo dužnost župnika ili njegova pomoćnika. Taj posao nije lagan. Ima tu mnogo poteškoća i traži se mnoga žrtva, dok se pokažu prvi plodovi. Ali u isti čas nema dušobržničkog posla, koji bi priredio svećeniku toliko veselja i zadovoljstva, kao ovaj. Nakon svladanih prvih poteškoća, pokazuju se i prvi plodovi na zadovoljstvo svećenika, djece i vjernika." (D. Kukalj).

Ministranitima je potrebno duhovno vodstvo. Inače se može dogoditi, da im dodir s najsvetijim stvarima postane svagdašnji te pred njima izgube dužno štovanje. Pisac Ivan Cankar se tuži: "Medju svom djecom najmanje su pobožni i disciplinirani ministranti. Crkva im je domaća, misni obred svagdašnji, tako da im previše bliski doticaj s oltarom ne služi na posvećenje nego na štetu duhovnog života".

a) Najvažnije sredstvo za odogoj ministranata je svećenikova ličnost i njegov DOBAR PRIMJER. Ministrantima je potreban primjer svećenika, koga vide, da sve vrši svetim štovanjem, dubokom ozbiljnošću i mirnoćom i sviješću Božje blizine. Njegovi znakovi križa, njegovo izgovaranje riječi, njegova šutnja, njegov hod i držanje očiju - sve to nužno utječe na one, koji ga svaki dan iz bliza promatraju.

"Ministrantima je potrebno oduševljenje u radu. To im treba dati svećenik odgojitelj ministranata. Samo onda, kad se on čitav posveti tome poslu, uspjeh i to potpuni uspjeh osiguran je uz Božju pomoć" (Kukalj).

b) "Prije svega valja odgojiti VRLINE, koje treba da rese svakoga službenika Božjih tajna, pa bio on neznam kako neznatan. Svaki dobar ministrant mora uz ostale kreposti posjedovati naročito ova svojstva:

aa) REVNOST ZA BOŽJU SLUŽBU. Onoga, koji hoće da bude ministrant ne smije u tu službu voditi želja za dobitkom ili taština, nego čista nakana, da i on nešto doprinese ljepoti Božje službe. Sve što god radi mora raditi na veću slavu Božju.

bb) PONIZNOST I POSLUŠNOST. Poniznost je majka svih kreposti. Dobar ministrant ne će nikada

tražiti za sebe odličnije službe, u kojima se može jače istaknuti, nego će se uvijek zadovoljiti s onom, koja mu je odredjena. On zna, da i s najmanjom službom jednako slavi Boga kao i s onom najvećom. Zato mora biti poslušan, odredbe župnika ili duhovnika mora uvijek izvršiti spremno i rado bez ikakvih prigovaranja i mrgodjenja.

cc) ČISTOĆA DUŠE. Na goru Gospodnju smije uzići samo onaj, u koga su čiste ruke i nevino srce. Tko obavlja svetu službu mora nastojati da i sam bude svet, to jest da ima u duši posvetnu milost. Zato će se ministrant čuvati smrtnoga grijeha kao najvećega zla. Ako po nesreći sagriješi, treba da što prije opere dušu u sakramentu pokore.

čč) STRAHOPOČITANJE. Ne samo pred Bogom nego i pred svim, što je s Bogom u vezi i što je Bogu posvećeno, treba da osjećamo najdublje poštovanje spojeno sa sinovskim strahom. Nada sve moraju ministranti poštivati presv. Oltarski sakramenat, a isto tako i sam čin pod kojim se zbiva pretvorba u Tijelo i Krv Kristovu, a to je sv. Misa. Treba osjećati poštovanje pred ostalim sakramentima, blagoslovima, obredima i svetim predmetima. To unutarnje poštovanje mora se pokazati i na vanjski način.

dd) UREDNOST I TOČNOST. Red vodi k Bogu. Ako se igdje mora držati red i točnost, potrebno je to kod Božje službe. Ministrant ne smije nikada pustiti, da se na njega čeka. Svoju službu mora obavljati savjesno. Crkva je za Božju službu odredila svaku sitnicu, i ministrant ne smije ništa smatrati, da je od male važnosti.

ee) DRUGARSTVO. Gdje ima mnogo ministranata, treba da vlada medju njima duh bratske ljubavi i pravednosti. Nitko ne smije biti zapostavljen. U službama se moraju redati, tako da svatko vježba u svakoj pojedinoj ministrantskoj službi.

ff) MARLJIVOST. Ministranti moraju biti najmarljiviji učenici u učenju vjeronauka i u školi. Trebaju mnogo čitati vjerske knjige, posebno one u kojima se tumači katolička liturgija.

c) LITURGIJSKA IZOBRAZBA I ODGOJ. - "Crkva je potanko odredila sve, što se odnosi na Božju službu. Ti propisi vrijede za svakoga, pa i za ministrante. No ne smije se ostati samo kod vanjskog vršenja obreda. Ministrant ne smije biti stroj, koji mehanički radi, nego biće, koje s razumijevanjem vrši svoju andjeosku službu. Poučavanje u vršenju samih obreda mora da prati pouka o njihovu značenju i sadržaju. - Ministranti moraju biti kvasac liturgijske obnove u župi, prva i početna stanica, od koje će poteći liturgijsko gibanje u dotičnoj župi" (Kukalj).

d) OBREDE DOBRO UVJEŽBATI. - Potrebna je stalna pouka i vježba u lijepom ministriranju. Treba više puta opominjati, upozoravati na pogreške, ali ne za vrijeme sv. Mise. Poslije sv. Mise neka se svećenik ne ljuti na ministranta, koji ga je možda smetao, nego neka ga pozove k sebi i protumači mu što je potrebno.

Najveća je poteškoća s pristupnim molitvama. Ako dječak nije posebno darovit, mora se dugo mučiti da ih nauči, a kad ih zna, brzo ih zaboravi. Neki savjetuju, da ministrant u početku ne uči pristupne molitve na pamet, nego da ih nauči lagano čitati. Poslije nekoliko godina točno izgovaranje molitava prelazi mu u naviku. Svećenik mora biti strpljiv i ne smije se žuriti kod pristupnih moli-

tava. Ako se svećenik previše žuri ministrant dobiva dojam, da svećenik ne izgovara točno, pa i on sam izgovara površno.

e) Ministrant mora upotrebljavati molitvenik, iz kojega će pratiti sv. Misu. Ne smije se dogoditi da upravo ministrant nikada ne dodje do osobnog dodira s Bogom ministrirajući, a nikad ne moleći. Neka župnik protumači ministrantima, kako će sudjelovati zajedno sa svećenikom u prinosu sv. Žrtve.

"

" "

Svaka skupina ima svaki tjedan vjeronauk. Za svaku se skupinu odredjuje posebna gradja. "Svećenici neka što više privuku dječake i tako ih odgoje, da će i kasnije kao odrasli mladići rado dvoriti kod službe Božje. Lijepo je i pohvalno, ako odrasli mladići zajedno sa svećenikom pjevaju litanije, kako se to na nekim mjestima običava" (Past.instr. ljub. bisk.). Što su ministranti stariji i pobožniji, tim su bolji predstavnici puka.

Neki se svećenici tuže, da se s ministrantima starijima od deset godina ne može mnogo postići. Ali to bi im mogao biti samo dokaz, da su slabi odgojitelji. Do desete godine dijete jako podliježe utjecaju. Utjecaj je vrlo lagan, ali ostaje na površini, zato ono što je do tada učinjeno nema skoro nikakva utjecaja na kasniji život, ako poslije ne slijedi ozbiljan rad.

Upravo u to doba je važno, da dječaci imaju duhovnoga vodju i širom otvorena vrata do izvora vrhunaravnoga života čestim sudjelovanjem oni će jei dalje voljeti u odlučnim godinama.

SLUŽBA MINISTRANATA

1. Ministriranje je časna služba bez honorara jer ono za što čovjek ništa ne žrtvuje ne zna ni cijeniti. Za veće praznike neka im se podijele prikladni darovi, ili im se omogući izlet.

2. Svaki ministrant ima odredjen dan i sat za ministriranje. Neka u tjednu ne ministrira više od dva puta, tako da za njega ne bude to preveliki teret. On se mora točno držati ustaljenoga reda.

3. Dosljedno se mora tražiti, da u sakristiji nikada glasno ne govore. Što je potrebno neka se tiho progovori. Svećenici i sakristani moraju u tome davati dobar primjer.

4. Vrlo je korisna ustanova sedmičara (hebdomadara), koji se mijenja svake subote navečer. Kada novi sedmičar preuzima dužnost, pregledaju se zajednički svi ormari u kojima ministranti drže svoje stvari. Sedmičar se brine za red kroz čitavi tjedan. Pazi da svaki ministrant složi svoje ruho ili ga on sam dijeli i slaže. Svoja naredjenja župnik daje preko sedmičara. Sedmičari mogu biti samo oni iz treće skupine, a najbolje je da su to srednjoškolci. Pučkoškolski ministranti željno očekuju dan kad će i sami biti sedmičari. To ih potiče, da u službi budu savjesniji.

5. Za vrijeme odreda u sakristiji smije biti samo sedmičar i to tek onda, ako je za to potreban. Ako svećenik to ne zahtijeva, onda će ministranti za vrijeme obreda praviti možda i veće nerede.

6. Ministrant mora biti kod sv. Mise i svakoga crkvenog obreda obučen u crkveno ruho. Najprikladnije ruho za ministranta je talar a na talar superpelicij sa kratkim rukavima bez ovratnika (superpelicij je tek slabi nadomjestak talara).

Treba se pobrinuti, da ruho ministranata ne bude zgužvano ili poderano, jer ono služi u istinu na ukras kuće Božje.

Ministrante valja naučiti da svoje odijelo lijepo slažu i drže u redu. Oni moraju poštivati svoje službeno ruho. To će im takodjer čuvati sabranost i pobožnost u svetoj službi (Past. instr. ljublj. bisk.).

7. "Gdje postoje uvjeti može zbor ministranata biti ujedno i shola cantorum, kako je to bilo u kršćanskoj starini. Time se približujemo oživotvorenju jednoga od zadataka liturgijskog apostolata. Na svaki način ministranti su prvi pozvani i odredjeni da VODE AKTIVNO sudjelovanje vjernika kod sv. Mise i ostalih obreda" (Kukalj).

8. Za ministrante vrijede Pravila, Red ministriranja i Molitve za ministrante. Sve je to izvješeno u sakristiji, da ministranti mogu slobodno vidjeti.

PRAVILA MINISTRANATA

1. Obavljaj svaki dan svoju jutarnju i večernju molitvu.

2. Budi uvijek uredno obučen. Neka ti ruke budu čiste, nokti obrezani, cipele očišćene.

3. U sakristiji:

a) dolazi uvijek u odredjeno vrijeme, barem deset minuta prije službe Božje,

b) kod dolaska i odlaska najprije pozdravi Isusa u presv. Oltarskom sakramentu klecanjem na desno koljeno, zatim svećenika s "Hvaljen Isus",

c) Budi uvijek tih i miran. Ako imaš nešto nužno reći, govori tiho. Razgovori o školi, športu ili kinu ne spadaju u sakristiju. Nikakve šale. Pamti, da je sakristija dio crkve, zato se vladaj u

sakristiji kao u crkvi.

4. Ako ne ministriraš, budi uvijek kod sv. Mise na odredjenom mjestu.

5. Uvijek slušaj propovijed i to na svom mjestu.

6. Zvoni lagano i kratko. Ako je Misa kod pobočnog oltara, neka je zvonjenje posebno kratko.

7. Sve molitve, koje moliš kod oltara i nauči dobro, izgovaraj pravilno i glasno. – Za ministranta nije dovoljno da zna molitve izgovarati, nego mora znati što one znače u hrvatskom jeziku.

8. Ne diraj nikad sveto sudje, koje ima pravo dirati samo svećenik ili sakristan.

9. Ministrantovo vladanje kod svetih čina:

a) ruke drži uvijek sklopljene, ako nisu zaposlene. Ako je jedna zaposlena, drugu uvijek drži s ispruženim prstima na grudima.

b) križaj se lijepo i polako, s poštovanjem i razgovijetno izgovaraj riječi.

c) ministrant mora stajati uspravno, ne na jednoj nozi, ne se naslanjati.

č) hodaj mirno i dostojanstveno, uzdignuta čela, spuštenih očiju i sklopjenih ruku. Ne gledaj naokolo. Kad nosiš pliticu za sv. Pričest, gledaj s pravom sabranošću na nju, da ne bi na pod pala koja čestica sv. Hostije.

10. Rado primaj Isusa u sv. Pričesti. Najbolje je svake nedjelje i blagdana.

11. Budi svijestan, da te uvijek gleda Bog i Majka Božja, a i vjernici te promatraju i sude po tvom ponašanju.

OBRED OBLAČENJA I PRIMANJA MINISTRANATA

Svečanost oblačenja novaka i primanja ministranata održat će se jednom, najviše dva puta godišnje u okviru proslave kojeg blagdana, kod koje će sudjelovati cijela župa. Za ovu svečanost treba mnogo priprave i vježbe.

Oblačenje

Novaci ministranti izlaze iz sakristije ispred ostalih ministranata i svećenika. Na stolicu po kraj oltara nalaze se pripravljena ministrantska odijela. Svećenik i mnistranti kleknu na prvu stepenicu, a novaci iza njih na podnožju ispred oltara. Klečeći ostaju nekoliko minuta, da se u tišini poklone Isusu. Tada svi ustaju i pjeva se koja euharistijska pjesma kao pozdrav Gospodinu.

Za to vrijeme ministranti se razdijele i postave s jedne i s druge strane oltara. Svećenik se uspinje do oltara i okreće se prema novacima. Pojedinačno ih proziva. Svaki na proziv ustaje.

N., N., N., ... Danas ćete dobiti časno odijelo ministranata, tako ćete i na vanjski način biti primljeni u zbor službenika oltara naše župe. Ove odijelo Crkva toliko štuje, da ga daje blagosloviti po svojim svećenicima. Blagoslov ću sada obaviti namjesto preuzv. g. biskupa. (Dozvolu za blagoslov treba prije ishoditi od Ordinarijata).

Svećenik moli blagoslov:

Sv. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
M. Qui fecit coelum et terram.
Sv. Dominus vobiscum.
M. Et cum spiritu tuo.
Sv. Oremus. Domine Jesu Christe, qui tegumen nostrae mortalitatis induere dignatus es: obsecramus immensae largitatis tuae abundantiam, ut hoc genus vestimentorum, quod Sancti Patres innocentiae et sanctitatis indicium ferre sanxerunt, ita benedi+cere digneris, ut qui hoc usus fuerit, te induere mereatur: qui vivis et regnas in saecula saeculorum.
M. Amen.

Sv. Pomoć je naša u imenu Gospodina.
M. Koji stvori nebo i zemlju.
Sv. Gospodin s vama.
M. I s duhom tvojim.
Sv. Pomolimo se. Gospodine Isuse Kriste, koji si se dostojao obući ruho naše smrtnosti, molimo neizmjerno veliku darežljivost tvoju, dostoj se ovu vrstu odjeće, koju sveti oci odrediše, da se nosi kao znak nevinosti i svetosti tako blago+sloviti, da oni koji se njim služe, zaslužе i da se obuku Tobom: koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova Amen.

==========

Svećenik poškropi odijela blagoslovljenom vodom, zatim sjedne ispred oltara, a ministranti novaci pristupaju mu pojedinačno ili po dvojica, najprije pokleknuvši na podu, a tada kleknu na najgornju stepenicu ispred svećenika, da iz njegovih ruku prime odijelo, koje mu dodaje najstariji ministrant. Kod predavanja odijela svećenik govori: Bog neka te ovim odijelom zaodjene u novog čovjeka, jer si stvoren na njegovu sliku u pravdi i milosti.

Kad su svi primili odijela zajednički pokleknu i u redu polaze u sakristiju, gdje se oblače u dobivena odijela. U medjuvremenu svećenik progovori sakupljenim vjernicima nekoliko riječi o dostojanstvu i zadaći ministranata.

Kad je svećenik svršio svoj nagovor pristupaju ministranti, sada obučeni u svoja ministrantska odijela, opet u svetište. Dok ulaze mole ili pjevaju (na 1. ton psalmodije) naizmjenice sa starijim ministrantima:

Predmolitelj:

Pristupam k Božjem žrtveniku - k Bogu, koji razveseljuje mladost moju.

Svi:

Pristupam k Božjem žrtveniku - k Bogu, koji razveseljuje mladost moju.

I. zbor: Poklikni Bogu, sva zemljo - služite Gospodinu veselo.

II. zbor: Idite pred lice njegovo - s kliktajem.

I. Znajte, da je Gospodin sam Bog - on nas je stvorio i mi smo njegovi.

II. Mi smo narod njegov - i ovce paše njegove.

I. Idite na vrata njegova s hvalom - u trijemove njegove s pjesmama, slavite ga.

II. Hvalite ime njegovo, jer je sladak Gospodin, do vijeka je milosrdje njegovo - i od koljena do koljena istina njegova.

I. Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu

II. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

Novaci: Pristupam k Božjem žrtveniku, k Bogu, koji razveseljuje mladost moju.

Svi pokleknu i ostaju dalje stajati.

Svećenik: Čistoća časnog odijela vaše službe, koje od sada smijete nositi, neka bude odraz čistoće odijela vaše duše, i kao što morate brižno čuvati ovo vanjsko odijelo, tako se brinite, da s Božjom pomoću očuvate posvetnu milost.

Svi: Amen.

Svi kleknu.

Svećenik: Pomolimo se: Gospodine Isuse Kriste, pogledaj na dječake naše župske zajednice, koji danas prvi puta pred Tobom stoje svečano obučeni u odijelo tvoje službe. Svi mi molimo za njih: Pomozi im, da Ti u ovoj časnoj službi, u koju sada udjoše, uvijek ostanu vjerni.

Svi: Amen.

Sad pjevaju svi drugu kiticu započete pjesme.

Primanje ministranata

Dok se pjeva pjesma novo obučeni novaci stanu postrance. Na njihovo mjesto pristupaju budući ministranti, koji su s uspjehom položili ispit i tako završili novaštvo. Oni kleče, dok ih svećenik ne pozove.

Svećenik: Služba kod svete misne Žrtve traži ozbiljnu pripravu. N. N, N. N., N. N., .. Vi ste se za vrijeme kušnje pokazali dostojni i sada ćete postati ministranti naše župe. Kao vanjski znak vaše službe oltaru primit ćete iz ruku svećenika predmete, kojima ćete se služiti. Blagosivljemo vas, neka vam Bog pomogne, da svoje zvanje dobro i savjesno vršite.

Kod slijedećih riječi pruža svećenik ministrantima predmete, koji su postavljeni na oltar. Ne svakome sve, nego svakome po nešto. Poslije blagoslova postave ministranti dobivene predmete na stolić pokraj oltara ili na pričesnu klupu, odakle će ih uzeti i ponijeti sa sobom, kad budu odlazili.

Svećenik dok predaje knjigu:

Svećenik: Sad si ministrant, službenik oltara kod svete Mise. U svojoj službi nosit ćeš knjigu, u kojoj se čuvaju tajne naše vjere. Uzmi ju i postupaj s njom tako kao da ti je povjereno dragocjeno blago.

Svećenik: U tvojoj novoj službi neka te blagoslovi svemogući Bog Otac i Sin i Duh Sveti.

Svećenik dok predaje k o s t a r i c e :

Svećenik: Ti ćeš donositi vino za svetu Žrtvu, koje će se po svećenikovim riječima pretvoriti u krv Kristovu. S poštovanjem i pobožnošću ga nosi, jer si tako blizu velikim tajnama svete vjere.

Svećenik: U tvojoj novoj službi neka te blagoslovi svemogući Bog Otac i Sin i Duh Sveti.

Svećenik dok predaje z v o n c e :

Svećenik: Primi zvonce. S njim ćeš davati znakove, da vjernici u crkvi mogu s pobožnošću pratiti svetu Pretvorbu. S njime zvoni na čast Božju.

Svećenik: U tvojoj novoj službi neka te blagoslovi svemogući Bog Otac i Sin i Duh Sveti.

Svi: Amen.

Svećenik: Pomolimo se: Gospodine Isuse Kriste naš Veliki Svećeniče! Ovi dječaci su predstavljeni pred cijelom župskom zajednicom da će služiti Tvojem zamjeniku kod oltara. - Mi znademo, da oni sami po sebi ne bi mogli dobro vršiti ovu tako uzvišenu službu. Zato molimo za njih. Daj im milost, da oni Tebi po Tvojem svećeniku tako služe, kako Ti to od njih očokuješ.

Svi: Amen.

Sad svi ministranti pristupe k oltaru i zajednički mole (ili pjevaju) psalam 150.

Hvalite Gospodina u svetištu njegovu,
Hvalite ga u tvrdji njegovoj.
Hvalite ga radi čudesa njegovih,
Hvalite ga radi silne veličine njegove.
Hvalite ga uz glas trublje,
Hvalite ga uz psaltir i citaru.
Hvalite ga uz bubanj i igru,
Hvalite ga uz žice i frulu.
Hvalite ga uz jasne cimbale,
Hvalite ga uz cimbale vesele,
Svaki duh neka hvali Gospodina!

Aleluja.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Dvetomu Kako bijaše na početku, tako i sada i u vijeke vjekova. Amen.

Slijedi sakramentalni blagoslov. Svećenik izloži Presveto. Pjeva se uobičajena pjesma kod izlaganja. Poslije otpjevane pjesme svi ministranti klečeći mole posvetnu molitvu:

Ja N. nedostojni sluga Božji obećajem, da ću svoje ministrantske dužnosti vršiti pobožno, savjesno, revno i točno.

Svi ministranti:

Bože, koji divnim rodom podjeljuješ službe andjelima i ljudima, daj, da služimo tvomu žrtveniku poput andjela sa strahopočitanjem, pažljivo i pobožno.

O presveta Djevice i Majko, koja si stajala pod križem, kad se je Sin tvoj na njemu žrtvovao, budi uz nas uvijek, da i mi po Tvojemu primjeru možemo prisustvovati sa strahopočitanjem nekrvnoj Žrtvi, u kojoj se prikazuje isti Sin Tvoj, Isus Krist, koji s Bogom Ocem i Duhom svetim živi i kralju

je u vijeke vjekova. Amen.

Blagoslov se dalje obavlja prema propisima Obrednika. Poslije blagoslova u procesiji vraćaju se svi ministranti u sakristiju.

MALI OBREDNIK ZA MINISTRANTE KOD PJEVANE MISE S KADJENJEM

Indultom Sv. Kongregacije Obreda pod br. D. 22/57 od 25. ožujka 1957. dozvoljena je incenzacija kod pjevanih Misa (vivorum) u svim crkvama i oratorijima na području svih biskupija u Jugoslaviji na sve nedjelje i zapovjedane blagdane, odnosno na sve blagdane, koji imadu ritus duplex I. et II. classis. Ovaj bi mali obrednik želio olakšati vlč. gg. župnicima trud oko uvježbavanja ministranata za korištenje spomenutog Indulta.

Smisao kadjenja: "Neka se uzvine moja molitva pred Tvojim licem poput tamjana", pjeva starozavjetni Psalmista (Ps. 140, 2). Oblaci tamjana, što se uzvijaju prema hramskom svodu, vidljivi su simbol veze izmedju neba i zemlje, izmedju pojedine duše i Boga, izmedju crkvene zajednice i crkvenog dvora. Oni se šire crkvenim prostorjem te sve učesnike kod svete Žrtve ovijaju kao u jednu cjelinu, u jedan bratski zagrljaj u kući Očevoj. Oni su ujedno znaci Božjega blagoslova, koji se razlijeva po svetoj misnoj Žrtvi na cijelu Crkvu. Tamjanov kad po sebi ima prvenstveno značaj čišćenja svetoga prostora, da bi se svi u njemu ugodno osjećali: podsjeća nas prostorno to čišćenje na osobnu čistoću, kojom se treba odlikovati svaki krščanin, učesnik kod svete Žrtve, koji svojim životom treba biti - po riječima svetoga Pavla - "Kristov ugodni miris pred Bogom" (II Kor. 2, 15). Tamjanova zrnca daju iz sebe svoju ugodnu sastojinu, svoj ugodni miris samo ražarena na užarenu ugljevlju: strpljivim i bogupredanim nošenjem vlastitoga životnog križa

trebamo sudjelovati kod obnavljanja Isusove Žrtve na križu. Prinos je tamjana konačno najrašireniji, znak božanskog čašćenja: tako su sveti Oci uvijek tumačili i prinos svetih Mudraca Novorodjenom Kralju (Mt 2, 11). Tim osjećajima treba biti prodahnut svećenik i njegovi pomoćnici kod oltara, a preko njih i sav kršćanski puk, kad obavljaju i prisustvuju obredima kadjenja kod svetih ceremonija. Neka se zato posebna briga posveti uvježbavanju ministranata. Neka se pazi na čistoću njihovih odijela, ruku, a iznad svega duše. Neka posudice, koje služe za prinošenje ugodnog mirisa Gospodaru svemira, uvijek blistaju od čistoće, urednosti i skladnog oblika. Žar neka bude doista žar, a tamjan neka bude u finom prahu bogato posut i po mogućnosti što bolje kvalitete. Gospodin voli vesela i velikodušna darovatelja, i sigurno se ne će dati natkriliti u velikodušnosti!

Opća pravila

Obrednik ima u vidu četiri ministranta.
M1 i M2= desni i lijevi ministrant.
T = turifer (kadioničar, vatronoša)
N = navikular (tamjanonoša, ladjičar)
S = svećenik.

Ukoliko nije moguće uvježbati četvoricu ministranata, ceremonije se mogu lijepo izvesti i s trojicom (M1, M2 i T), a u skrajnjem slučaju može biti i tako, da samo dva ministranta u danom trenutku izvedu dužnost koju inače vrše T i N. Ipak će četverostruko incenziranje: prije Introita, kod Evandjelja, kod Prikazanja i za vrijeme Podizanja biti najdoličnije i najsvečanije izvedeno, ako za ceremonije uvježbamo barem četiri ministranta.

1. **Nošenje kadionice:** T nosi kadionicu u lijevoj ruci, podignutoj do visine ramena, tako, da malim prstom drži glavni, nepomični držak (prsten), a palcem iste ruke pomični prsten lančića, kojim se podiže poklopac kadionice. Laganim pokretima ruke stavlja neprestano kadionicu u gibanje da očuva svježinu žara. Desnu ruku drži na prsima, pazeći na palac bude priljubljen uz ostale prste ruke. N nosi u desnoj ruci posudicu s tamjanom s otvorom okrenutim sebi na lijevo. (Ako je T sam bez N, tada u desnoj ruci nosi posudicu s tamjanom s otvorom okrenutim sebe na lijevo.) - Kada T mora s kadionicom klečati ili je premalena rasta, tada prihvati kadionicu lijevom rukom, t. j. malim prstom nepomični držak, a palcem pomični prsten poklopca, a u isto vrijeme prstima desne ruke prihvati lančiće u blizini poklopca kadionice (ako je bez N, tada u lijevoj ruci drži i posudicu s tamjanom). I u tom slučaju desnom rukom lagano njiše kadionicu.

2. Stavljanje tamjana: Ako je T sam: najprije pruži S-u posudicu s tamjanom, palcem lijeve ruke uzdigne poklopac kadionice toliko , da se može lako stavljati tamjan. Desnom rukom prihvati iznad poklopca lančiće i podigne kadionicu u visinu svećenikove ruke. Lijevu ruku prisloni na prsa zajedno s drškom. Kada S blagoslovi tamjan T uzima kadionicu u desnu ruku, lijevom prihvaća posudicu s tamjanom a desnom - kad je to potrebno - pruža S-u kadionicu.

Ako je uz T i N: T uzima kadionicu u obje ruke kao što je gore opisano i prinosi žar u visinu svećenikove ruke. Pošto S blagoslovi tamjan T izmi

jeni držanje kadionice tako, da desnom rukom prihvati nepomični držak i pruža ga prema lijevoj svećenikovoj ruci, a svojom lijevom rukom pridržava lančiće povrh poklopca i stavlja ih u desnu svećenikovu ruku.

Kada T prima od S kadionicu, desnom rukom prihvaća nepomični držak iz lijeve svećenikove ruke.

3. **Kadjenje:** Kada T treba da okadi koji predmet ili osobu kod svetog bogoslužja, tada lijevu ruku s drškom kadionice prisloni na svoja prsa, a desnom rukom - držeći prstima lančiće iznad poklopca - pravi propisane pokrete. Pokreti su dvostruki: a) od visine prsiju naprijed i natrag blagi zamašaji ili udarci (ictus - kad kadi ministrante i narod); b) povlaci od pojasa prema prsima i obratno (ductus - kad kadi S-a ili kod Podizanja). Zamašaji mogu biti jednostruki, dvostruki ili trostruki sa ili bez povlaka, već prema pojedinačnim prilikama o kojima će biti govora.

4. **Turiferovo mjesto:** Ako T već pri izlasku iz sakristije nosi kadionicu, tada zajedno s N stupa na čelu povorke. Ako je bez kadionice, tada idu iza ministranata. Kod oltara njegovo je mjesto kod stolića desno od N. Ako kod stolića nema mjesta, tada T i N stoje ili u sredini ispred oltara iza S ili stoje iza ministranata - u tom slučaju, kadgod trebaju posluživati kadionicom i tamjanom, zajedno pokleknu u sredini bilo kad odlaze sa svojih mjesta ili se vraćaju. Turifer uvijek zauzima desno mjesto.

5. **Navikularovo držanje:** Uvijek prati T stojeći ili klečeći njemu s lijeve. Posudicu s tamjanom nosi u visini prsiju, zatvorenu, s otvorom na lijevo drži je desnom rukom, dok lijevu položi na prsa. Posudicu s tamjanom poslužuje tako, da je otvori, pruži S žličicu, prinosi posudicu u blizinu žara, prima žličicu iz S ruke i stavlja je u posudicu, koju ponovno zatvara.

Pojedinačna pravila kod sv. Mise

1. **U sakristiji:** Ministranti operu ruke, obuku odijela, a zatim pripremaju potrebne stvari za Misu i pomažu S-u kod oblačenja. Ako su ministranti klerici, tada M1 uzima kalež i odnosi ga na oltar, stavlja na korporal, a burzu na lijevu stranu. Inače to čini sam S. M2 uzima Evandjelistar i Misal i odnosi ih pred oltar. Misal stavlja na stalak na oltaru, otvorivši ga, a Evandjelistar na stolić kraj oltara (N.B. Podsjećamo vlč. gg. da je u pjevanoj Misi dozvoljen "minister in sacris", koji okreće listove, briše kalež, ulijeva vino i vodu u kalež, skida s kaleža palu i uredjuje isti iza sv. Pričesti. Njega može zamijeniti i klerik "saltem tonsuratus", ali ne smije ulijevati u kalež vino i vodu, niti ga doticati infra actionem. De Carpo: Caerem. Rom., Taurini 1932. nr. 866 i 624;) Kad je sve gotovo i treba krenuti k oltaru, stanu ispred sakristijskog križa ovim redom: N, M2, S, M T, ili M2, N S, T M1. Na znak S, svi se naklone križu.

2. **Polazak k oltaru:** Na čelu povorke idu M1 i M2 zatim T i N bez kadionice i ladjice, napokon S (ako je potrebno zbog mnoštva naroda odmah ponijeti vatru, da ne bi poslije zaka-

šnjavali, tada na čelu povorke idu T i N). Na izlasku iz sakristije prekriže se blagoslovljenom vodom, tako, da bliži pruži vodu svome susjedu, a T S-u. K oltaru idu duljim ili kraćim putem prema veličini blagdana i mogućnosti prostora. Došavši pred oltar poredaju se na jedan od slijedećih načina:

a) N, M2, S, M1, T; b) M2, $_N$S$_T$, M1;
c) M2 - S - M1
T

Svi pokleknu! M1 i M2 poslužuju kao kod obične Mise; N i T odilaze k stoliću, gdje stanu licem okrenuti k oltaru. Na pristupne molitve svi kleknu na oba koljena i odgovaraju S-u. Kada S kaže: Adiutorium nostrum... N i T ustanu, polaze u sredinu oltara, pokleknu i odilaze u sakristiju, gdje uzmu kadionicu i posudicu s tamjanom. Vraćaju se pred oltar, pokleknu i odilaze na stranu Poslanice i čekaju dok S uzidje na oltar i poljubi ga.

3. Kadjenje oltara: Dovršivši pristupne molitve S uzlazi na oltar, poljubi ga i okrene se prema strani Poslanice. N i T uzlaze na oltar i poslužuju kod stavljanja tamjana. Kaka S blagoslovi tamjan, T mu predaje kadionicu (vidi pravila), a N sidje na podnožje oltara na strani Poslanice ispred pokrajnih stuba i promatra kadjenje držeći u ruci posudicu s tamjanom. T uzima stalak s misnom knjigom te sidje na podnožje oltara do N. Licem okrenutim prema oltaru čeka dok S okadi oltar na strani Poslanice. Kad je to učinjeno, stavlja knjigu na njeno mjesto i opet silazi do N. Kada S dovrši kadjenje oltara T uzima od njega kadionicu (vidi pravila), načini zajedno s N prema S mali naklon glave i okadi ga tripat podižući kadionicu od pojasa do prsiju i svaki put izvodeći po dva udarca ili zamaha. Dakle tri povlaka sa po dva udarca (triplici ductu et duplici ictu). Nakon kadjenja ponove obojica naklon glavom, odilaze u sredinu, pokleknu i odnesu svoje stvari u sakristiju. Zatim se vraćaju, pokleknu u sredini i kod stolića sklopljenih ruku prate sv. Misu, stojeći ili klečeći kao M1 i M2. Iza Oracije M1 donosi sa stolića Evandjelistar.

4. Kadjenje Evandjelistara: Nakon završene Poslanice N i T idu u sakristiju po kadionicu i tamjan, pokleknuvši u sredini oltara prije i poslije Zatim podju na stranu Poslanice i na podnožju, licem okrenutim prema oltaru, čekaju dok S dovrši molitvu, koju moli na sredini oltara duboko sagnut. Kad se S okrene prema njima, uzlaze na oltar i poslužuju mu kao kod Introita. Kada S blagoslovi tamjan, obojica silaze u sredinu, pokleknu i odilaze na stranu Evandjelja i na podnožju oltara čekaju dok S otpjeva Sequentia... Tada mu T predaje kadionicu na odredjen način u općim pravilima. T prima kadionicu i zajedno s N na podnožju oltara na strani Evandjelja sluša pjevanje Evandjelja. Po svršetku Evandjelja, kada S poljubi knjigu, T kadi S kao i prvi puta trostrukim povlakom s dvostrukim udarcem ne zaboravivši učiniti zajedno s N mali naklon glave S-u. Iza Evandjelja N i T odnose svoje stvari u sakristiju. (Ako se Evandjelje pjeva hrvatski, onda swećenik stavlja tamjan u kadionicu pošto je Evandjelje pročitao latinski).

5. Kadjenje žrtvenih darova na Prikazanje: Kada S

završi Credo, te zapjeva Dominus vobiscum, N i T pokleknu u sredini, odilaze po kadionicu i tamjan, vraćaju se, pokleknu i na svojem mjestu čekaju dok M1 i M2 poslužuju S (ne rasprostiru na oltaru rubac, niti donose pliticu, nego samo ampulice!). Kad je S uzeo vino i vodu M1 i M2 odnesu ampulice k stoliću i ondje, licem okrenuti prema oltaru čekaju dok se završi kadjenje. Kad S pokrije kalež, N i T uzlaze na oltar i poslužuju kod stavljanja tamjana kao kod Introita. N primi posudicu za tamjan, a T preda kadionicu S-u, te obojica sidju u sredinu oltara, pokleknu, N ide na stranu Evandjelja, a T uzlazi na oltar, uzme stalak s knjigom i sidje k N, gdje na podnožju pokrajnih stepenica čekaju dok S ne okadi stranu Evandjelja. T uzidje na oltar i stavi knjigu na njezino mjesto, a N ide u sredinu oltara i čeka T. Kad ovaj sidje, zajedno pokleknu i idu na stranu Poslanice na podnožje bočnih stepenica i čekaju dok svećenik završi kadjenje oltara. Potom T prima kadionicu, nakloni se zajedno s N S-u i kadi ga kao kod Introita. Naklonivši se S-u T i N odstupe i daju mjesto M1 i M2, koji prilaze s vodom i rupcem. N i T stoje ispred oltara malo na strani Poslanice. Kada S opere ruke, a M1 i M2 odlože stvari kod stolića, N i T se okrenu prema stoliću, a M1 i M2 prema N i T. Tada T kadi M1 i M2 i to svakoga jednim udarcem. Iza toga svi zajedno idu k sredini oltara, N i T naprijed, a za njima M1 i M2. Svi pokleknu. M1 i M2 idu na svoja mjesta i nastavljaju ministraciju kao kod obične Mise. T i N prilaze pričesnoj ogradi, odakle sa sredine T kadi puk uz naklon glave prije i poslije. Najprije kadi sredinu, zatim lijevu, pa desnu stranu i to kao što je kadio i M1 i M2; svaki puta po jedan udarac. Tada se okrenu, pokleknu u sredini i odnesu svoje stvari u sakristiju, vrate se, pokleknu i odu na svoje mjesto kod stolića.

6. **Kadjenje kod Podizanja:** Iza kako je M1 pozvonio za Svet, N i T podju u sakristiju i donose kadionicu i tamjan pokleknuvši prije i poslije u sredini pred oltarom. Zatim podju na stranu Poslanice i na podnožju ispred pokrajnih stepenica stojeći čekaju znak zvoncem za Podizanje. Tada N stavlja tamjan na žar, a T mu poslužuje s kadionicom (ako je T sam, pomaže mu M1). Zatim obojica kleknu na stepenicu. Kad S poklekne N i T načine naklon glavom i odmah T okadi Presveto jednim povlakom i dvostrukim zamahom; isto to čini kad S podigne Hostiju, a takodjer kad iza toga poklekne. Iza ovoga trećega kadjenja opet obojica načine naklon glavom. Isto tako čine kod podizanja Presvete Krvi. Dakle, naklon glave, kadjenje na svećenikov poklek, na podizanje Hostije, na ponovni poklek i zatim opet naklon glave. Slijedi drugi dio: naklon glave, kadjenje na poklek, na podizanje Kaleža, na zadnji poklek i naklon glave. Kad Podizanje završi N i T odlaze u sredinu, pokleknu, odnose svoje stvari u sakristiju, vraćaju se, pokleknu u sredini, te idu, N s lijeve strane M2, a T s desne strane M1 i dalje se vladaju kao kod sv. Mise s četiri ministranta.

+

\+ +

"Incenzacija kod pjevane Mise mnogo će podići svečanost kod svete Žrtve, osobito na blagdane i u onim crkvama, koje rijetko kada mogu imati svečanu

Misu s asistencijom." Zagrebački Nadbiskup koadj. u okružnici o incenzaciji kod pjevane Mise, 1957).